

ANTALYA KENT KONSEYİ

“ANTALYA’DA PLANLAMA BÜTÜNLÜĞÜ İÇERİSİNDE KENTSEL DÖNÜŞÜM İLKELERİNİN BELİRLENMESİ”

Antalya kenti, nüfus artışı ve göç, turizmin gelişimi, ekonomik faaliyetlerde hizmetlerde çeşitlilik ve uzmanlaşmayla birlikte sosyal, ekonomik, fiziksel anlamda değişim ve dönüşüm geçirmektedir. Tarım alanları hızla kentsel alanlara dönüşmekte, kıyılarımız yoğun yapılaşma baskısı altında kalmakta, kent fiziksel olarak yayılmakta, bu yayılma açık ve yeşil alanlara önemli bir baskı oluşturmaktadır. Bu süreç, özellikle bir tarım kenti olan Antalya’nın gelecekte sosyal, ekonomik, ekolojik sorunlara yol açmasına neden olacağı gibikentin geleceği açısından da kaygı verici olarak görülmektedir.

16 Mayıs 2012 tarihinde yasalaşan“6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun”ile birlikte kentsel dönüşüm kentlerimizde tartışılmaya başlanmıştır. Antalya öncelikli olarak kentsel dönüşümün uygulanacağı iller içerisinde yer almamasına rağmen yasanın günümüzde yürürlükte olması nedeniyle kentsel dönüşümün kentimiz için ilkelerinin neler olması gerektiği, planlama bütünlüğü içerisinde çözüm aranması ve keyfi uygulamaların yapılmaması gerekmektedir. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi hakkındaki kanunun amacı, afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemek olmasıyla birlikte uygulamada görülmüştür ki kentlerimizde imar haklarının arttırılması talebini doğurmuş, nüfus yoğunluğunun arttırılması kişi başına düşen sosyal donatı alanlarının azalmasına ve kent silüetini dikkate almayan yapıların oluşmasına neden olmuştur. Kent kimliğine ve dokusuna uygun olmayan geri dönüşü olmayan uygulamaların Antalya’da yaşanmaması adına gerekli önlemlerin alınması, kent için oluşturulacak kentsel dönüşüm stratejilerinin belirlenmesi kentimizin geleceği açısından büyük önem taşımaktadır.

Günümüzde, yerel yönetimlerin yapısına ilişkin yasal düzenlemelerden, imar yasasına, kültür ve tabiat varlıklarına ilişkin düzenlemelerden kıyı yasasına ilişkin düzenlemelere, yapı denetimine ilişkin düzenlemelerden, afet riskine ilişkin düzenlemelere ve dönüşüme kadar geniş bir yelpaze içinde planlamaya ilişkin tartışmalar tüm yoğunluğuyla sürmekte yasal mevzuatta da birtakım değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Antalya kentinin bilimin ve tekniğin gerektirdiği nitelikte planlanması için parçacıl değil bütüncül planlama çalışmalarına, kentin vizyon ve stratejilerinin mekansal planlama çalışmalarına aktarılmasına, afetler açısından sakinim (risk azaltma) planlama çalışmalarına ve bu çalışmaların mekansal planlama çalışmalarına aktarılmasına, ulaşım ana planının değişen büyükşehir sınırlarıyla birlikte revize edilerek nazım imar planlama çalışmalarıyla eşgüdüm içerisinde yürütülmesi gerekmektedir. Kentsel yaşam kalitesini yükselten sağlıklı,

güvenli mekanların oluşturulmasına yönelik kararlı politikalara ve adaletli planlama anlayışına ihtiyaç bulunmaktadır.

Antalya kenti için oluşturulan kent planlama ve proje çalışmalarının toplum yararına yaşama geçmesi için Antalya Kent Konseyi İmar ve Planlama çalışma grubunun düşünceleri ve önerileri aşağıda belirtilmiştir;

1. Yaşamın ve barınmanın güvence altına alınması, insan onuruna yaraşır, kentsel standartları yüksek yaşam alanlarının oluşturulması, kentsel hizmetlerden herkesin eşit bir biçimde yararlanması devletin öncelikli görevleri arasındadır. Bu amaçla kentsel mekânın sağlıklılaştırılması, standartların yükseltilmesi, jeolojik açıdan riskli alanların belirlenmesi, halkın sağlıklı bir çevrede, yaşama elverişli alanlarda yaşaması amacıyla projelerin geliştirilmesinin gerekliliği tartışılmazdır.
2. Sağlıklı ve yaşanabilir bir kentsel çevre oluşturulabilmesi için, kent planlama disiplini içinde geliştirilmiş olan tüm planlama ilkeleri ve kuralları, planlama disiplininin bir parçası olan kentsel dönüşüm uygulamaları açısından da vazgeçilmezdir. Bu nedenle, geliştirilen tüm projelerde, kamu yararı ilkesine ve planlama ilkelerine ayrımsız biçimde uyulmalıdır.
3. Geliştirilen planlama çalışmaları ve projelerde ekonomik, toplumsal, fiziksel, doğal ve çevresel koşullar birlikte ele alınmalı, proje alanlarına yönelik planlama kararları kent bütününe yönelik kararlardan koparılmamalı, ayrıştırılmamalı, üst ölçekli plan kararlarına aykırı uygulamalardan kaçınılmalı, projeler başta ulaşım kararları olmak üzere, olası çevresel etkileri analiz edilerek, kent planı ile bütünleşik olarak ele alınmalıdır.
4. Kentsel alanların dönüşümünde kentsel ve bölgesel özel alanların tarihsel ve kültürel miras anlamında ortaya çıkarılması ve peyzaj değerleri projelerde önemle üstünde durulması gerekmektedir. Doğal ve tarihi alanların korunması sağlanmalıdır. Dönüşüm projeleri hiçbir koşulda doğal, tarihi ve kültürel değerlere zarar vermemeli, yaşamın gerçek sigortası olan ormanlar, meralar, sulak alanlar, kıyılar ve tarım alanları gibi doğal varlıklar yapılaşma dışı tutulmalı ve mutlak biçimde korunmalıdır.
5. Kentsel dönüşüm açısından öncelikli, yüksek riskli alanlar ve yapılar bilimsel çalışmaların ışığında toplumsal uzlaşma ile belirlenmeli, gerçek anlamda risk taşıyan alanlar ile riskli yapıların yoğunlaştığı alanlar dışında, rantı önceleyen projelerin geliştirilmesi engellenmelidir. Kentsel dönüşüm alanları belirlenirken hem zemin yapısı itibariyle depreme riskli alanların belirlenmesi hem de yapı ömrü ve güvensizliği açısından riskli yapıların bilimsel ve teknik çalışmalar sonucunda belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Ekonomik, ekolojik, sosyal ve tarihi değerler çok iyi tanımlanmalı her alan dönüşüm alanı olarak ileri sürülmemelidir.
6. Projeler temelde rant artışını değil, can güvenliğinin sağlanmasını ve yaşam düzeyinin yükseltilmesini amaçlamalı, kentsel dönüşüm projeleri ayrıcalıklı imar hakkı sağlama aracı olarak kullanılmamalıdır.
7. Kentsel çevrenin dönüşümü sosyal gelişim, ekonomik kalkınma, çevre koruma ve demokratik örgütlenme ile birlikte bütüncül bir yaklaşımla düşünülmelidir. Dönüşüm projelerinde sadece fiziksel mekânın dönüşümü şeklinde algılanmamalı, fiziksel

iyileştirmenin yanında sosyal yapı ve ihtiyaçlar da kentsel alanın dönüşümünde göz önünde bulundurulmalıdır. Geliştirilen tüm projelerde proje alanında yaşayan ve projeden etkilenenlere mevcut konutundan daha küçük, daha niteliksiz, daha düşük sınıfta konut verilmemeli, Uygulamaların proje alanında yaşayan kişileri dışlama ve tasfiyeye neden olması önlenmeli, yerinde dönüşüm ilkesi benimsenmeli, kültürel ve sosyal yapı göz önünde bulundurulmalıdır.

8. Antalya kenti için doğal ve tarihi yapısıyla ülkemizin turizme olanak sağlayan en nadide yerleşmelerden birisidir. Projelerde yerelin özelliklerini yansıtan, kent kimliğini yaşatacak, iklimsel koşulları gözetten sürdürülebilir projelere önem verilmelidir. Kentsel tasarım özendirilmeli, yarışmalar teşvik edilmelidir. Tek tip mekan üretiminden kaçınılmalıdır. Belediyelerin bünyelerinde estetik komisyonları kurulmalı, etkin ve verimli çalışmalıdır.
9. Dönüşüm projesine konu olan alanların yeniden yapılanmasında; konut alanlarının sağlıklı bir yaşam alanı niteliğine kavuşması için, sosyal ve teknik altyapı tesisleri ile çalışma alanlarına yönelik kararlar birlikte ele alınmalı, kentsel sosyal donatılar standartlara uygun olarak geliştirilmeli, teknik altyapının ve sosyal donatı tesislerinin konutlarla eş zamanlı biçimde kullanıma geçmesi sağlanmalıdır.
10. Halkın karar verme süreçlerinde önemli bir rol alması gerekir. Planlamaya Katılım Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliğinde de açık olarak ifade edilmiştir. Halkın projelere katılımı sağlanmalıdır. Karar vericileri ve uygulayıcıları bu sürece katmak projenin başarısı açısından büyük önem taşımaktadır. Proje sürecinden önce, proje sürecinde ve uygulanmasında yetkili kurum ve kuruluşların bir arada ve eşgüdüm içerisinde çalışmasını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi gerekmektedir. Halkın kent planlama ve kentsel dönüşüm sürecine ilişkin daha fazla bilgi sahibi olmasına olanak verecek bilgilendirici yayın ve toplantıların yapılması sağlanmalı, bu sürece ilişkin halk bilgilendirilmeli, hesap verilebilir ve şeffaf olması sağlanmalı, sürecin tamamında projeden etkilenen toplum kesimleri bilgiye kolayca erişebilmelidir. Bu süreçte Kent Bilgi Sisteminin hayata geçirilmesi büyük önem taşımaktadır. Meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve üniversiteler bilgilendirmeye destek vermelidir, uygulamanın her aşamasında görüş ve önerileri alınmalıdır.